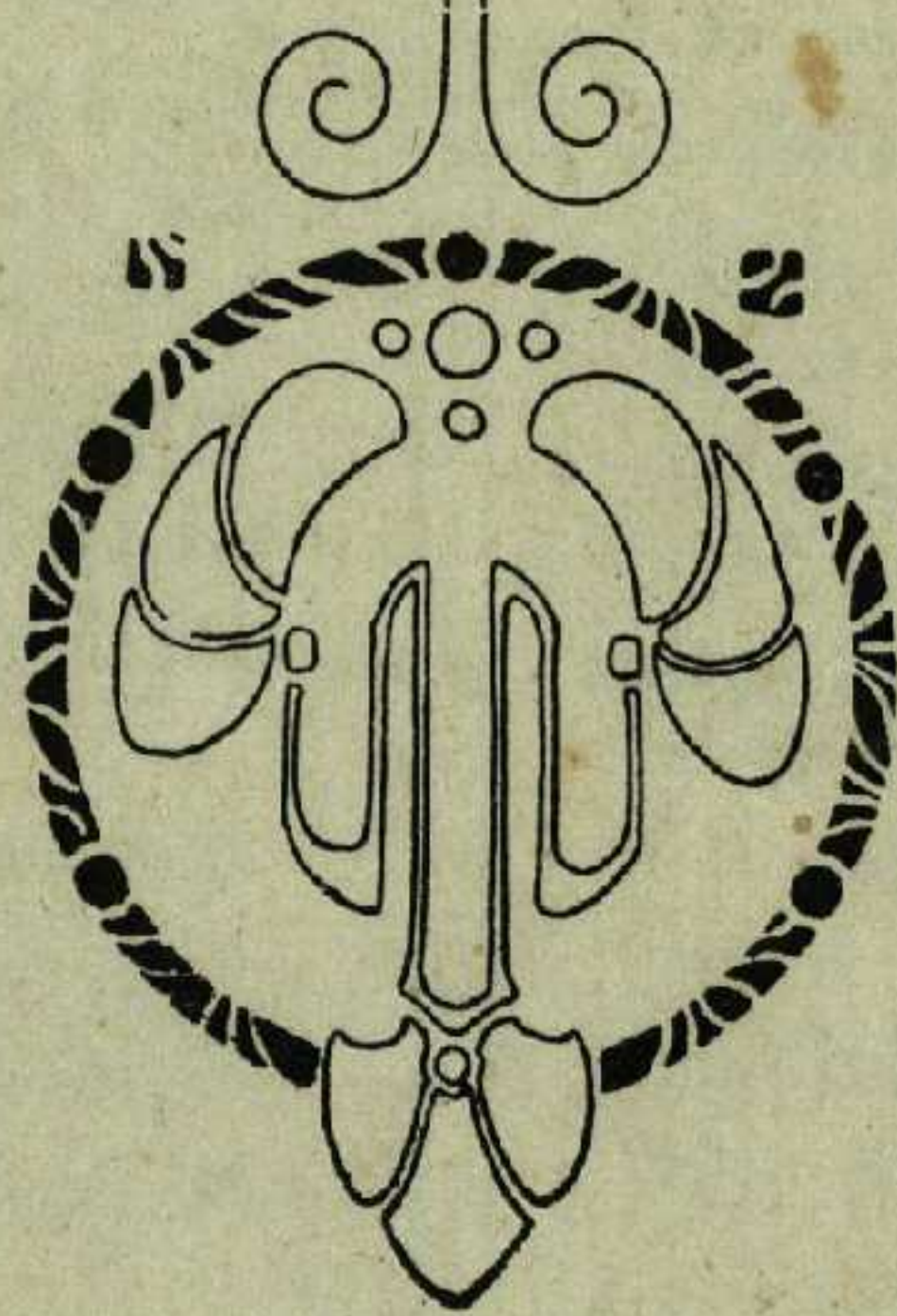

Schulchronik

Prisalota

**Mokyklos
kronika**

Beginnt am

Endet am

Eingetragen unter Nr.

Pradžia

19-1-17 m.

Pabaiga

Įrašyta Nr.

Verlag C. ... ehlshaber Ost Verwaltung. — Vyriausiojo Rytų Vado Valdybos sandėlys.

Nachdruck verboten. — Atsispauzdinti uždrausta.

Chronik

der Schule

zu

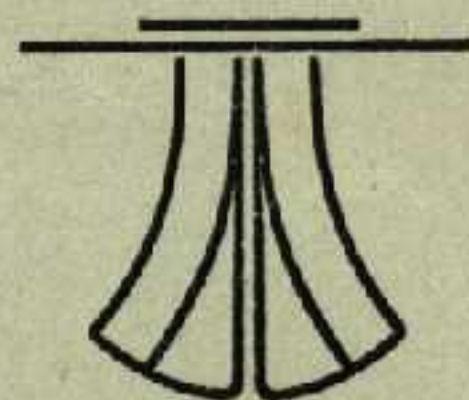
Ein bestimmtes Schema für die Führung der Chronik ist nicht vorgeschrieben.

Der Lehrer wird Geschichtsschreiber des Ortes und der Schule sein, wenn er in schlichter Darstellung berichtet über die Gründung und Lage des Ortes und die Ableitung seines Namens — wobei auch sagenhafte Überlieferungen zu berücksichtigen sind — über Gutsherrschaft, Umfang, Seelenzahl, Beschäftigung der Bewohner, kirchliche und politische Verhältnisse in früherer Zeit, bemerkenswerte Örtlichkeiten und Ereignisse, Altertümer und dergleichen.

Die Darstellung ist nach diesen Gesichtspunkten weiterzuführen bis in die neueste Zeit; dabei wird besonders die Zeit des gewaltigen Krieges mit seinen Folgen der eingehendsten Beachtung empfohlen.

Ähnlich wie über den Ort, wird der Lehrer auch über die Schule zu berichten haben: Gründung, erster Umfang der Schule, anfänglicher Schulbetrieb und Schulbesuch, die Lehrer, Einkommen, Nebenämter, Vorgesetzte, Merkwürdiges aus erster Zeit, Weiterentwicklung, Neubauten oder bauliche Veränderungen, Inventar, Schulvermögen, Schulfeste, fördernde und hemmende Ereignisse und dergleichen — bis auf die neueste Zeit.

Der Lehrer wird durch eine sorgfältige Führung der Chronik nicht nur selbst eine nützliche und lehrreiche Beschäftigung finden, sondern auch der Heimatkunde und dem kommenden Geschlecht einen wesentlichen Dienst leisten.

Kronika

*Pasūloto mokyklos
Jonismelio apšm.*

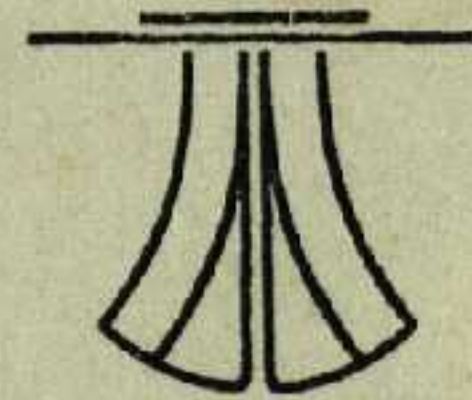
Nenurodoma tam tikros schemos kronikai rašyti.

Mokytojas bus apylinkės ir mokyklos istorijos rašytoju, jei jis aiškiai išdėstydamas pasakoja apie vietos pradžią, jos stovį bei jos vardo kilmę — čia ir pasakiškuosius padavimus reikia paminėti — apie žemvaldžius, dydį, gyventojų skaitlių bei jų darbavimosi, apie bažnytinius bei politikinius senesniųjų laikų santykius, išymes vietoves bei atsitikimus, senobines liekanas ir panašius dalykus.

Aprašymą tokioje pakraipoje reikia atvaryti ligi paskučiausių laikų; patariama ypatingai nuodugnai paisyti laikas milžiniškojo karo su jo pasekmėmis.

Kaip apie apylinkę, taip panašiai ir apie mokyklą mokytojas privalo pranešti: mokyklos įsteigimas, jos dydis iš pradžių, tvarka bei lankymas pirmu laiku, mokytojai, įeigos, pašaliniai darbai, viršininkai, paminėtini atsitikimai iš pirmojo laiko, tolesnysis gyvavimas, nauji trobėsiai arba trobėsių permainos, inventorius, mokyklos turtas, mokyklos šventės, paremiantieji ir kliudantieji atsitikimai ir panašūs dalykai — ligi paskiausiojo laiko.

Mokytojas rupestingai rašydamas kroniką netik pats turės naudingą, bei pamokinantį darbavimosi, bet taip-pat žymiai patarnaus tėvynės ištyrimui ir busimajai kartai.

Fungo.

Spatio 14 d. Kektorta, arda,
spatio 14 nuo los dienos, nuomet
kulturisno pasaulio valdyjos priis
viena rita, parile kardus.

Nuo los dienos, nuomet diuangs-
mas pavirto asaromis, nuomet
broliai virto priesai is tarp
ja pasipyle krauso apeliai.

Pasidure lela. Pasigirdo vien
armoty dundzimas. Visur
defavimai is asaros. Netaimis
ir vargai absiere visus.

Parlausys, garbingas
saulislopan, rocia daleli deus
Pusuloto masykloai, kuri
neriurint; nieka, drsiai
gfonofa, ir kaip gfono is
diuangesi ini siolci.

Kestis

Priekšā šādu ģimenes Pušal. mēsteļņ
 būv, apie 1200 ir apie 200 nierny. Tame
 darpe šydy šimnyņ būve; 80; dabat jūd-šim.
 Dang būve krūmūny, ~~netis~~ padogis
 arbatinis, 3-4 alnīs, 2 monylos, valcūns
 vartodoy draugyja, vaisdūn; ir nidoš š-
 daigēl's gypavē. Taiņi, būves noda
 patogus mēsteļis Pušalot, šiaudien
~~at~~ mēsteļas panais bet notiam naimi.

Klausant pasakojimny
 apie senyji Pušalot, priē kelis
 desimtis mety, norēdusi dīnēti,
 kad ir šiaudien jis tas pats, kad
 nelindīsty apie niernyņ jū pereiti
 jo degisny, apotrasny lienanos,
 kad neēpīdētum mūsiskūndi-
 ny isēi lepūsiņy, beturēy defarim.

Jō senian, vengyjas lairais
 būvo leip ismetyti ģimoneš, un
 došas epandē is dardā, bet jē
 nedefavo, nes, jōq nīsas vargas
 būvo „Dievo pri līntas.” Teip
 būvo ois priē 60 mety.

Tia varas, miestelis puse, aplin-
 amiai quarai is sodciai su imouemio-
 buve pour salusio unocavie is
 imoues jam dusecave is linuoi las-
 nauti. Buves lai pariturye pouras,
 apart em, astimpy lureses dar
 placiū drasy is kenuy (Kaukli-
 doas, Jarub) doliau; varas, bel
 ypoenti viduomet pasiluo Malo-
 eimiy dare. Jorui itaiy pas
 si nebuve, apart valocians (Lybyg
 iol kurisla gale miestelis mony-
 la is pasciū vaduo Maloociūy
 Paciane Pusaloto miestely buve
 so naitainouos dvi alines (dabas
 aut py vietos stoni naujos-vieny
 is py sudgej). 1868 m. nacijs dides-
 niems suspenduamas, jis nuo lai
 prasinalles, ivaciavo Francusyon,
 istiverdamas daug gerybis is aures.
 Carui gailije so is pr, dovanofes
 jam visq, nutei govdi atgalio,
 bet las jam nebepruo. Quasai
 so pateugveliai paristo; sodciaus,
 o noie dar line, lai valdumi as be
 unouofami teippat triminy. La-
 busio qd nei vardo mikas
 nebeuyti. Jyftus nuo Pusalo to
 buve, so. Plu deio drasar. Po
 leuamecio jis is cia isnyres.

Pasarepa, pag p. Plicobris durtē
karēta patvīstē benovodama su
leuku suri lelais, net mīstē
iō mīrusi.

Tīemins mo Pusaloto
duvo p. Harpo dvacai. Jo xēvis ei-
su plačīausiāi sienia iō dabar le-
lisa. Jo pats ponas lebejovena-
pasvašūofa dabat iō ^{7. Jāniskēli} Rusjos. Jau
jau karisorius iō naupeļi pasas-
tius. Palsēim jis ucina, net deu
eypeua voriečū diuomenē: p. pe-
sas-komendantas, ylmisdris iō xiti
iō valdīs; (kaijos-komendantusa leu)

Nelomas Papišūy sodēus
Prigulejēs seniau Tilmisus minislaus,
iō melinū nokesni papiskiečiai vēdang
Tilvium. Pusaloto miesleļf mieno
izymaus ulburū, apat leuos ma-
nētis Cašnytelis. Jo pastates vienas
iō apmīnūy ponu. Pasarepa, pag
materipolē nite iō apilūnēis pasūpo
iō Cašnytelē būvusi pastatyle
vienu pasūpiy sienofu, vēlat iō
pravaditā Pusalota. Dar pries
leuny meq (kaij km. H. Jūmēriča
apbedē ēventerūy armenine sie-
na, xnoi grāčiai bebeskovi iō
šiolēat. Jera i vllian būves (mīse
1882 m.) km. Yareina, padidūy pas-

šale nauja, kuri iš iki šiol lebas-
 vi. Nors šiuo laiku, musel visu
 jau musinis bašnyčios arba šepis ingre-
 žimus pasiskaidžio laius skoniu, Pusia-
 lole nemauoma dar mieno apie jos
 padailinimą arba šlatina, nes
 norias senovines skolas gyvenora.

Tiesa, per Japony karę "pabaiži-
 edadyti, gražig musine špilo le, kuri
 apsiėjo (m); 600 rub. Bet tokiai dū-
 luyai ~~is~~ pasap. kaip Pusa-
 las, kas tai buvo; šuo labiau, jog
 pats namas musos (po mokyklę,
 ; siuntę, per melus apsimora. Fir-
 dar vis " per maza geležinių primetę
~~špilo~~ km. per pauvostę iš užim-
 nes meta. Fir padepusje ~~kurios~~
 kartais, kad skola gesiau bus už
 sykis atiduoti, nequ visuomet.

Maosalai, kurie padeda
 vamiq. bašnyčios skonus. panai
 kinti km. Rimskuičias, iki
 šiol nebeskisiama. Tūgi visas
 rupesnis apie bašn, iš ekonomini-
 jos reikalat ypa sunkiai aut vėno
 klebus pečių. Dang rupesčių iš daug
 šnejs iš šuo dabat dekrebonažas
 km. f. Jaskinas (Jaskeničia) dang
 ka pagerindamas bašn. iš apilūnėj,
 musel ~~visas~~ ~~padeda~~ ~~...~~

Po revolucija pavinajęs miesteli
 netiq puresniais trobesiais (je
 1912 met. buvo vel nquelis munio
 noti), bet is lietuviskaq inteleku-
 sija. Taip prie valstiaus (Maldoj)
 atsiradę lietuvių pagelbiniai, pasakius
 is pats "pisorius" buvo lietuvis.

Hi taip ejosi monyklus.
 Jos nepersmainiusis savo budu,
 nol nuro vesula nemipube pslinų.
 Monykla atsiradusi prie valstiaus,
 kaip dir ji pekle is Maldojonių
 3 Pusalo miesto. Monyklus per-
 ejo daug; visi buvo rusai (Polabus, Spe-
 rauskis, Milonovas). Ityiausia is bu-
 ves Milonovas jis, rodos, usvede is
 monyklus suda. Indaves didelę algą -
 300-1000 rub. is dat muolatais pra-
 sydaves is valstiaus patamovs. Ka-
 dangi budaves "pisorius" draugų,
 tai divedaves visuomet is prasyti
 "inamų patamų." Visi be is im-
 ties labai gerdave. Monyklus skai-
 cius budaves labai; paitus.

Pasutimis pries kari ucin. buvo
 Velioka. Die so skaičius rymiai
 patidetes, vidutin. liere 50 su vis.

Hilant apstriedimui,
 atsirado vimalas acian miestely du-
 rili monyklus. Tai gi 1908 m. buvo

Atidaryta mergaičių mokykla paėmė
 me miosdety, Špitolės name, kur ji
 iš mi eivliai bebira, naisto pismopi
 bendra mokykla. Šuo pat pradė
 žios ja globoso iš uelaine valdžia.
 Šo mokytojai visi buvo rūsai; Šio-
 moji buvo Kadrijauskaitė. Ji buvo
 nelgai, nes dir ¹⁹⁰⁸ moks. m. Š kaip
 matyt iš revizijinis inspektorius
 patėmijum, buvo arši su mokia;
 kuom škaitius (revizijos laiku)
 nos 14-15 lebie ~~1908~~ Šuo ~~1909~~ m.
 mi naci užeinaut 19¹⁴/₁₅ m. m.
 mokytojavo p. Šlovickienė (rusė).
 Šis jos mokinų škaitius gerokai
 paaugeja, nes pasakojimai
 mesais matome šen uris iš
 revizijos laiku Š. Šbaigusių
 mokyklą prie jos yra rodos, apie
 15-20 gyvenimas mokytojos bu-
 ves labai vienosdas. Nors rūsė mo-
 kytoja, bet gerai sugyvenusi su
 žurovenis, ypač su Šušaloto
 indeligenčar (gal dėl to, kad ji
 buvo antstolis (šėvė) Šieduvio-
 kai, kaip iš riki Šušal. mok. memo-
 rijo; pažinti darytų poamokė.
 Špat mokslo ušifimineda-
 vo visokiais raunkų darbeliais.
 Šuo no matyti, kad tai buvo
 darbeli mokeriskė.

Neriusms; dai, joq dais metas morky
 durejo kluciu su lifams (siryo silfue)
 pasemmes buvo gana geros. Asis-
 suofant kuu. Yaskemii. kuu. Tynat.
 Kuu. Lepnagini p. Repoisams is Morky.
 laike pvot. (Lokia programa,
 kaip prie ruzy) 10 m. 9 istaiki.
 Isdabime is patindijimus.

14 m. u. lauke mork. jau 140 m.
 Ausmofu mork. buvo vienas is
 Pampeny miest. urb. Ymieslo
 mork. vleses morkin. Prou. Jertar.
 Kclair. Seipat buvo reukama
 po 1 marke; meu. mo rikro.
 mork. iki kaledy. Po kaledy dais
 pat met. valdicia pasmei kesi
 ; savo raukas is apmoredavo
 is savo isdo; moaim seipipait.
 kaip is pibure duri imoris mienes.
 Dix jau 60 kap. Dantemios mo-
 ayklos perziurejimo das vedur gion
 daigi elgemes, kaip diukami.
 Pasis. mork. mardaug 2 lygi dali.
 vėnos 30 su virst (11 skys. is pibure)
 ridoj 50 su virst du 2 skysiu.
 Bet kaip pasmei pasirode, dai buvo
 nepatogus dalinimas (nes us-
 pateko visi talveliai). Pibure
 yi-vieni (marieji) pas venaldai rinti
 ridi yi pasirode; iekmei moralizuojan-
 ciu st. daiq sagybeny

Ir abelnai ~~at~~ ~~draugiamis~~ savo monykle
 nes durejan ~~u~~ ~~er~~ is gerai sugelbanciu
 monyriu. (J. Krasauskas) Dovyra-
 ma perejome daris pat, nes neku-
 ro dar naujos. Tis nesmaqumas,
 kol pmpiratom prie so monyriu
 naidaliojimo: pries piet vėmus moni-
 ni, po piet jau kiti skyriai; nekno-
 met nesena visy pamalyt is
 ko nors alsidėjus visy domai parasyt.

Aut galo peryemes jau is prie
 ekrameny. N egalijome numanyt
 kas oia bus. Kamend. zadėjo advat.

Jaukai monykle papuoše, kaip
 is visuo met, laukdamsi, kada
 apvaisinuos p mesy dabq.

Tpie viduri balandžio, atvačiu-
 ja kamendams, čiq parlau-
 siučia, daugiau monykt. ne mon.

Pasigerėjes dainomis, liepia
 visiems mon. dar padainuoti
 so draugams, pas Hultsfors.

yenua; vel pagyria in viskas.

Pasėni atvačiuoja inspektorius,
 pačiuo, pasigeri pasuotimais is
 vel isvačiuoja. So po visy ekrameny

Depatentinti kairai ne du
 atsil. ne ekram. isiskiole.

riko lier, knoie myl. monykr. abba
 vėsciamu dušo eis. Ir teip, aut vasa-

vos paliko 1 mon. su 30 monyriu.

1/2 asarq Pasvalyff tuo luseugli mo-
 nytojanus kuskai. Buro; no mok-
 laurytofy. Jy darpe is ludenta
 bent 2-3. Kvide is mane. Pu-
 van dir pariuoty. Tvirtaus ne
 kaip atrodė; tikau sumanus cili
 vokičių kalb. pasimok. bet gerai
 kad is defau. Kaip dabar girdėm
 tuomeš papovia kuskidus. Simet
 is reugia. Duok diebe kad but darbiau.
 Janau apie kuskus, bet is prie moky-
 palikus ne puikiau atrodė. Tuo-
 nes, (gal simet bus jau apsiptatę,
 kaip dai kreivose is net; inbaria,
 nam, girdi: vasarof čia la mokyto-
 Jus labiau, ^{muo gudo} kad nedurejome
 nus daršo darb. paskit. Leciyyat-
 li'kimet. is foriu nidy patogumy.
 Godz prigulinti mokyklai is gi
 valdžia ismomanov d'ciu
 q. Klebami, dau' jis nuo 5-8 siers.
 ilgio is 3-4 siers. pločio darže-
 linq. Jui buvo mūsu vidėian-
 sia patiera. Jau nes is pralei-
 dam lūksniausi laing. J pavarsq-
 no knomet nešijo darželis valyti;
 (dai buvo labai apleisda vietq.
 stinky is sglamy mesoma),
 dauq prisidibome, kol su lūksniais
 isroveme dilges is kit. piktrol.

13.

kol priėjauimome geros žemės ir
sudarome lietus. Daug buvo darbo
bet niekas nedarė. Ir šel-
belina, šokių puikulių vaikai
čiūžinėja žeme, žauroms dil-
ges vaima. Žinoma jie apie tai
nėkam nosisakydavo. Bet jų dar-
bas užmokėjo, kuomet tarp žvairių
egrasčių kelmelių iš avičių pradė-
jo žiurieni dygdį, keroti. O kuomet
apejo „pečelungis“ lietaž oia pat
tai dešimtis iš šūkių galo uelbavo.
Pudeny, gi vaisių atsiradus uel būda-
vo malomų apžiūrėti. Kad ne-
mubodo vaikams tie darbai ma-
tyt iš to, jog žiurės artinautis
parasavimio iš prisimimus uel
darės darbas, uisi kuomet uuo vi-
tos pažovę „daisyim, daisyim“
susuro. Žiurės, jei dievas padės,
gal mokykla atgaus savo sostą.

Tiesa pasakius, pas
uokicius galima daisyti suvasti.
Kad ir kad is byla del malny. Juokiu-
gai uisgi isgo mano naujau. Kas
už tai reikišo doupulį pasironuoti.
Klausia jis (deitų) Diplofret. kas
malnas kusins; pasakiau, jog at
is žiurės mokyk. malnas kuoi-
ni kaip is petuai. Reikalavo
rasčiūky pristaciū. Sukreči-
uab „Jofe Reife“ bet darys užmokel.

Teip pat dabar tu jāvāis. Jēdi, par-
 dāvianu priē kalēdas 1 1/2 centnerio
 ar neuždevu. Jūs ēi uī seks - kēlyns!
 Ir nād dās būs gēri bave... Dāve
 audie bulbin sēmbuēri - Diene
 māyo! miāulis nēsty. Mīlāno
 klidēnānt; negālys be Ribmeis do-
 binu pas aug. Tas uēl, eir pas gērtē-
 kāmēnd. Teip is eir nuo kēnočiāny
 priē kēips. Kādējo, pasamius, kas-
 xino ar assimys. Jy jē gēri - meata-
 ro. Nuo pat rādēns, aus pīmos
 eilēs kādējo mēskytosams gēro.
 Gēiū D. jau pasasaris vāt - uē lašo
 negarome. Jēi teip bus is su-
 lais naujais kādējūns, dai-
 eir gēriāny pas ēigons mēros prāsty.

Imperatorius dārkis assi-
 lauro, bet kas is to. Kūndemēis
 niēko kuro gys nesako. Pārku-
 šini, syki, gāile, jē fos saundos la-
 bai uēgāvo, is vpatē kēneli,
 nād kūstai uēi bāigē. Vēlai-
 mirgi diē kūstai. Teip gērašini
 jau buvo besidveria, emē is sudrins.
 Kas naldas, sunku paranyti.
 Mat ēia kurovies is aptvirkē
 su lais perikliais vējūns.
 Jausi minie dāngiausia
 kuro; laud dvaristus vadovus,
 kurie ēiū kēilgminis prāse.

Balianofa it ne kuo lesitupina it
 kasdas blogiau, prie progos patie-
 pic mokytojus, suaugusiu mo-
 nimasi is to. O kas pauores bu-
 ti papupkiamu? Mokytoju
 darbas, dai balsas gyvijo laukian-
 cio. O gal dar yra is kokia kisa
 priezastis, nes kuryguelis pradajes
 dzeiuvitai susitovu. Neramu
 skaidyt. Jau jis nebesismas, bu-
 no klebavo kuryguelis, bent kio
 gyvavo, bet apmiso. Tazgi, nori
 naujos spikos, bet nepasiegia,
 atyrai umtikas jau mistabes.
 Lindud.

18- I sio menesiu baigiasi
 monso metas. Mokytojas, mano
 legendabonukas isvaziuroja savo
 teviskei, Pasvatiu. Patiere
 mane vena. Net nepaureu.
 Mat pripratau, nors ne laukia
 suciavame. Jis matyt, rumbas
 vyres, veliai darbausci usq meq.
 Kas dar jaunus 18-19m, bet mo-
 nijo utarysti savo mokykloje
 be dideliu lausniu, jger Disciplina.
 Su iniciatyva žmogus. Tzganu
 jau leviding poskadams tven-
 dedieniais, bet adlikimis jas deng
 jau aut vidais metais.

Bel rādu is beveirdumei, jōg
beliro dir; 30 fu wist / mokim
Lionna, paskaun prisirins dau-
giam. Labai norēdusi is man
quasi adostogas, nes be jz feip pu-
ilus, pavasogs faučius.

Is autros pusis, jōg uasagos dat-
bas monyklus, kaipis per uai pa-
sirode, yra daug smukesnes.

Čia kambaryj ne labai rimsdari,
Čia los programos ne pakios,
uščinai ko griečties, ant galō
is die kuronēs... Labai šep-
diskai žiuri, nes rāē rā sen-
buvo pramane.

Leidnautni pasarinis
vyraus, jei jie noro, kad mo-
nykla būtų per uasog žuri
susirasyti 30 vyry. Jai kisi
aleje, nes kasai, kad el dau-
giam pasasj nēreny. Maš
kas čai jau neimalingomasai.
Čes uenas sake is poudesias
jei mo uacēzios masai, dle
bir būdy per uasog mēraya.
Lodas isgi pōrcaletas. Jai gi,
jei Dievas padēs, gal si va-
sog bus bent kiler

Lvelnesni

Y.M.

15 m. baraba, pačiame ruga
 pūfūfū ^{pries sniepl. žongā} užgo voridėiai. Rodos is pesi
 gambe pessimaine. Gelp buvo rimus
 liūdna. Jai ėiau tai ten kapas; sodziuj
 is ant lauko guli žurikas atba voris
 kas kas žygis. būd mūmas nebix madf
 bet is pajusti dero. Pradžia begytų
 prasidejo ~~visekiais~~ palabuo dmais
 askeias is vežimais. 16 m. elais poite
 so vironis voriskos privalybės neisi.
 Mirado šlopcai su parais is leubler
 mis prie vorinij; šlocai" žuonij,
 sunij, žemis is fd. Goliau das foliau
 siekė dos privalybės: nel ent deuka
 už simokel, sukaito; is mabuofo po
 aus, na, is veik, veikas, nesix desiu
 lins bet is šindais ceustierij, is kbeisq.
 Negalima ne nuosavo gyvenslio
 ramiai užlaikyti: nesinai kada abas
 koks "deivis" is dero gyvensli; užsitas pa
 reinalaus; kbeisq. Uki niukas yra viny
 mailindofas. Jaiqi su fo is viny mūsoz
 ūmai sunkieja padėjimas. Kiek valgo
 kol isgarsi "dokumentq" del bet kovis pitai
 mo. Kiekqi vago su pačij pitimus.

Kiel ; bauq inq inin pisi malo-
 nepi ma nors pastuoli. Sep, materi-
 falis mokytojo padėjimas gal tik kopius
 suisto puzvariu (kuris is kreiso moky-
 tojams, pastuoda) yra gereshis uz didzia-
 sis vasqso, kuriam jau badas pit qdu
 apyn grass. Is kitos puzes, kiek moky-
 tojas turi vasqso del savo mokytojo,
 turi vasqso, kurio vidam vasqsi ne
 nepaprasti. Mokytojos priezina pa-
 vesta komitetui kopiu kmo nini,
 rusieny mokykla das maiziam rupi,
 nequ pesnystis suie gas ant bato viktus.
 Je per savo nepaprasta ges uspa
 suskulo isikiminti is viles mylei. Tac
 mokytojas su visa savo esybe is prie
 volenis lino pu globos. Jedaso isvairius
 pate nifimny ant pierenentis lang-
 nis is liepia poil aikybi vasqas is vasq,
 neat mirdamii, jeq morkant las na
 dei vos f mask is menses, dai mokytoji
 neigalima - (nefauci mokytojas eis pat dalyt
 meimamny viedy) Gaigi is lanksto kulip-
 kos pate nifimny mokytojam linn.)
 Neqada do Romis. Her igalajo kar prisar
 kusmes mokytojas ~~kuris~~ and siens gali paresinle-
 tus laisyt is rada ne! 19⁵/₂ - 18 Ji. M. iserikate

20. XI. 18.

Varau solius gerbiamos draugis, K. Mise-
viciūsis, pradėtaji darba. Ji mokytojavo
Pusaloje beveik ketverius metus ir suom-
uršitarnavo nemažą pagarbą, kadangi jai
teko darbuotis sunkiausiame Lietuvai lai-
ke, kada geležinė vokiečių letena be pasi-
gailėjimo slėgė kietviena, tautietį, ir reišė
didrės spėkos ir energijos, idant jiems visai
nepasidavus, pasilikti mokykloje ir vesti
ją lietuvių dvasioje.

As cia nemupiesiu plačiai jos charakteris, vien-
tik pasymiesiu tyvesnius ruosus jos buclo.
Ji buvo darbšti mokytoja, mylejo vaikus, kurie
atsakydavo jai parasių jausmus. Su draugais
mokytojais, jos pagalbininkais, ypač su vie-
tinim klebonu J. Jaskevičiu, ji neturejo gery
santykių, taigi tas ir buvo priežastimi jos
išsikėlimo iš Pusalo. Jokiais visuome-
niniais darbais Pusaloje ji nepugarsėjo.
Ejos buvo įsteigusi natūralius kursus
suaugusiems, bet jie greitai laiku iširo.

J. Miseviciūste lieto perkelkė į Gailiūnus.
Kadmas Gailiūnai prieguli prie Pusalo parapi-
jos ir mokykla jame įkurta tik rudenį 1918 m.
Lietka tik linketi jai pasetrimyrai darbuotis
naujai įkurtoje mokykloje.

As lietu paskeirdas į Pusalotę moky-

toju Janiškelio apskrėcio mokytojas O. Roschorikio. Paėmiam vesti mokykla, 2 dienyje spalio 1918 m. Mokslas mokykloje jau buvo pradėtas nuo 14 d. spalio drągyes K. Miseviėnis ir O. Aleksandraviėnis, kuri buvo paskirta paties apskrėcio mokytojas vieton buvo sio antro mokytojas B. Palisko.

Kadangi Pusaloto valdiška mokykla karu metu, sudegė, tai prisiėjo mokyklai uėimti kitas butas. Taba mokykla pasalpinata dviejuose atskiruose butuose: ėpito-
leje, kur buvo pries karą mergaiėnių mokykla, ir ėydo J. ^{Steinof} Steinof name, kur buvo pasitraukę į Rusija. Tas darbas buvo atliktas mokyklos komiteto tuojaus, uatėėiamis uėimnis Pusalota.

Nėėimau kaip man sekis darbas, kadangi maėai esu susipaėines su pedagogika ir nesu laukę jėkių ėyameonių pedagogikos kursų, ėskirus uėėėėiu valdiškus kursus ėsteigtus vasarą 1918 m. Pasualyje. Pasidanginus mokyklių skaiėui ir ėtingant tinkamesnių mokytojų uėimni vietas, aė likau priverstas reapribotam laikui uėimti vietų mokykloje ir vesti ją.

Vienon ėėngsiuos kiek galėdamas vesti mokykla, taip, idant ji, ant kiek bus galima, pasiektų savo uėėėėiu, palaikydamas joje grynai liėuvių duasią ir liėybos idėjas.

Mokytojas: Karys Ėėvireėėas.

Latvies lietošana valandēlēs, uarysiu soliam
 praditaji darba. Varant soliam darba rei-
 kia patymeti, jog as nebūsiu krisiku visu,
 iuyteiu, kurie man tetes patirsi, gyvenant
 Pusalote, bet sika lindytoju, ir senysiuos,
 ant kiek bus galima, keisingiau atliksi
 savo darba. Bet jeigu isneyeiu isibricausy
 i mano aprasyms kekia nors klaida, tai
 prasyeiau tusimuju, zios mokyklos nediju-
 mokytoju, ir visuomenis, nepalaityti to us
 didi nusidejima, bet pataisyti ta mano
 klaida, us ka busiu laibai dekingas.

Tai jau silpsta vokeciu gelezine lete-
 na, kuri be pasigailojimo slige Lietuvai is ti-
 sus trejus metus. Istikus zienet Povesijoje
 perversimui ir iuyteus sio didziojo pasaulinio
 karo paliauboms, zymiai sumenkijo vokeciu
 valdzia Lietuvoje. Dabar Lietuva perey-
 vena svarbiausiaja valanda, nuo kurios
 prikulis laiminga ar nelaiminga jos ateitis.
 Lietuvos Valstybes Taryba, igarusi daugia-
 gales ir leidus vokeciamus sudaryti savo
 valdzia, negaisuo dama nei valandeles pra-
 dejo rupintis zalis valdzios sudarymu.
 Liko isrinti ministeriai ir isleistas
 atsisauskimas; steigti kiekvienoje para-
 pijoje komiteta, kuris turi ussirinti para-
 pijos valdymu.

Taiigi ir Pūsalo 19 d. lapkrīcis 1918 m.
 susirinkē is kaiņu delegatū rīntes para-
 pijini komiteā. Komiteā buv nubar-
 tā rīntē 7 nariūs is Lietuviņ: 3 is dar-
 binieku, ir 4 is ūkiniņku, ir viena is
 ūdu. Taiigi pirmiņiņkājant A. Miche-
 leviči - Romanauški buv isrīntē komi-
 tetan tie nariū: A. Micheleviči -
 Romanauška is Kaistiņi, kaiņ; A. Bepči is Medekoniņ; P. Ruskauška
 is Paruki, kaiņ; K. Petrauska - Jēiņ; J. Jasilioni - Gailiņ; J. Rudaviči -
 Pūsalo ir M. Vaičeliņus Saipogi Pūsalo.
 Kandidatū buv isrīntē Saipogi 7 nariū:
 ūdai atskirai rīntes atskirai; komiteā
 7 nariū ir kandidatū. Rīnkimai pilnai pa-
 nyko. Aut kiekviens delegatū veicē ū-
 niņ nepaprastā rīntimā, kuris gal-
 kylo is supratimā dabartiniā laiko svar-
 bimā. Imoniā dēļiņ, jōg liks sustab-
 dyto rekvizicijō, kurioš Saip nuvarini
 krastā. Vokēiņ valēriā rīntimāms
 nekliņdē.

Taiigi nujai isrīntē sam komiteā
 lieka tik lūki kloties sam Saip sam-
 kame darbe, idant islaikyti svarstā is
 ramybe parapijōje.

Mekysojas: Kasys Meiverešy
 Pūsalo 26 d. lapkrīcis 1918 m.

Vasario 1 d. 1920 m.

Būdamas šios mokyklos mokyto-
 ju, rašiau ir toliau svarbesnius šios
 apilinkes, ypač kas liečia mokyklą,
 atsitikimus. Mokytojas Skvereckas,
 kuris rosė prieš mane yra „garbingai“
 žuvas už Tėvynę. O tai buvo kaip. Kūmet
 vokiečiai pradėję karą, tai jie iš Lietu-
 vos traukdami, leido lietuviams orga-
 nizuotis ir kurti nepriklausomą valsty-
 bę. Bet jiems dar besitraukiant, ant
 Lietuvos užplūdo rusai bolservikai su
 savo proletariškomis idejomis. Bolservikai
 buvo irėnė, beveik visa Lietuva (šiuo
 padedant vietos „proletariatui“), kaip
 vai: Panevėžis, Šiauliai, Vilnius ir kitas
 Rytinės Lietuvos dalis. Bet padedant
 Lietuvos valdžiai greitai laiku buvo
 suorganizuota partizanų būriai (šiuo
 tokia k Lietuvo karinomenė) ir padedant
 mažuma vokiečiams, bolservikai buvo
 iš Lietuvos poveryti. Beveikant juos
 iš Lietuvos, buvo trumpa laika
 apsisotė ant Lietuvos (apie du mėnesius)
 ant kiek as žinau, tai Lietuvos partizanų
 bolserviku buvo daug sykių daugiau
 už mūsų kius partizanus, Lietuvos patri-
 jotus,

Kurie ir kaviars, gindami savo
 krosta, daug narsian, nequ bolsė-
 vikai. Targi ir minetasai a. a. mokytojs
 Skverekas, priqulėjo prie Pušaloto raju-
 no partizanu, kuopo ir 20 balandis
 1919 metais buvo paimitas bolsėviku
 nelaisven, ties kaimu Bernatoniu.
 Paimitas buvo navarytas; Panevėži, kame
 po baisiu kankiniu, nušaudas. Pasako-
 ja, kad jis bolsėvikiams priešinesis,
 sakydamas: "Kad aš ir žūsiu, vistik
 lietuviu paimitis visiu". Kad jo kepure
 nelyginant sėlmas, buvo papuosta vi-
 sokiais dautiniais dalykėliais, tai sako,
 kad bolsėvikai varydami jį per Panevėži
 iš paskos nešė kepure urkabine ant
 durkovo. Pavariu bolsėvikus iš Panevėžio
 jo kūnas buvo iškastas ir pervertas; Pu-
 šalota, kame buvo iškilmingai,
 saliu tuojant šovimus iš sauturu, pelai,
 dotas Pušaloto šventoriu, ant kurio
 kapa pastatytas kryzius, ^(karavistikas) padabinta
 vainikais, ir parosās: "Kas bus, kas nebus,
 bet Lietuva neprasiu!". Targi, tebūnie
 garbei vyrams, aukuojančioms savo
 gyvybę už idėją!!! Bet, būdamas
 kolegu Pušalio kur mokytojs kursu (drau-
 gėj su velioniu lankiau Pušalio kursu).

ir ertimū jo draugu, galim pasakyti,
kad velionis buvo labai tvirtas būdo.
Taipogi darbuosi su jaunimū ir istegė
Puslote „Lavasarininkų“ kuopa.

Minėtasai mokytojos karys Škverčekas
buvo iš Vilkagiriū kaimo Pasvalio parapi-
jos, rodo ejo mokytojaut iš 4-to klasės
gimnazijos ir laukęs prie vokiečių Pasva-
lio mokytojų kursūs. A. a. mokytojas
Škverčekas buvo apie 20 m. amžiaus, taigi
tik pradėjęs toje srity darbuotis, turėjo žūti
garbingai žūti dėl Tėvynės. Taigi, kai po
garbingai žūves dėl įdėjos, yra vertas
didžiausios pagarbos, už ką ir sakau:
gerbs ir adminis ji pusloteičiai ilgai,
nevien kaip istorinį faktą, bet kaip
ir „garbingai žūvusi!“ Tėgyvoja
žmonise jo pagarba ir adminimas!

Liais 1919-1920 mokslo metais,
moksles Puslote prasidedo 6 d. spalio
1919 m. Gal būtų prasidėjęs anksciau, bet
kad mokytojai, kurie paskirti buvo į Pu-
saldą, Ceraris Jakavičius ir Ona Zemaity-
tė, lenke iki 20 rugs. mokytojų kursūs (li-
tuvistkus) Joniskely ir reikalinga buvo nors
10 diems pasilseti bei persikėlimui, o paskui
juk ir mokyklą visai nebuvo prirepta.

26.

Taipogi atvarius mokytojams, reikėjo su ryšulėliais vaikščioti pakiemiais, kalbėti sau būtus bei nusiramai valgi. - Mokytojų padėjimas labai sunkus, nes nepalėktojus visuomenė (per valstelių sveikas, ką nors pareikalavus, net, pažuokia!) o elgą gauna labai nepunktueliai: už tris ir daugiau mėnesių, bet tikimos, kad greit pagerės nors kiek toji padėtis. Mokytojai paskirstyti; rūšis: pirmos rūšies gauna 600 aukš. (300 osorub); menesij, o antros - 400 aukš. - Dėlto, kad Pradedamųjų mokyklų Instruktoriumi ^(vienam) negalima tiksliai svarstyti viso apskritys mokyklų, tai išrinktas Sviet. Komisija prieš Pasvalio apskritys, kurios pirmiškai pateko mirtasai mokytojas C. Jakavičius, po ko jis ir apsigyveno Pasvaly prie Apskritys Vadybos, kaipo Svietimo skyriaus Vedejas, padėdamas Instruktoriumi mokyklas svarstyti. Mok. Jakavičius pabuvo Pasvaly 1 mėnesį, po ko mokytojų vieną žemantys, o tik po Trijų Karalių, tai yra nuo 12 sausio 1920 m. buvan perkeltas; Jakavičius vieta atis į Juseinų mokyklą, dėlto kad ten buvo marian vaikų, taigi Juseinuos bepasloto vienas mok. J. Kueš. Mokytojas C. Jakavičius, kaip ir atis, buvo baiges Pedagogikos kursas Kaune ~~enke~~ mok. okupacijos.

ir vasarinis mok. kursas Joniskely.

Tsyk buvo mokytojauta dvieme vienoj klasej (parapijo špitolej), o tik pabuvęs Pusalote savate, siaip taip persikelian su III ir IV skyriu; žyduko J. Heino namus. Nors abi klasi salti, bet visgi skiriam pa tojan. Mokyklų materialis aprūpinimas blogas, taip, kad daug ko stokauja.

Beto, Pusalote, isikūre ir žydu, šokia tokia mokyklėli, kame mokytoja mokytojas žydas, o kad jis nemoka liet. kalbos, tai aš nuėmim lietuvis kalbos žyda, mokykloj mokinti.

Pusaloto Valsėiuj yra 6 mokyklos: Juseinų, Jartūnų, Maldocionų, Tokonių, Pusalote žydu, ir ^{ciat pat} ~~ne~~ dviklase ^{lietuvis} Maldocionyse mokyklą deli mero skaičiaus vartų uždaryta, ir mokytoja iškelta i Vaskų Valsėiū. Kad mokyklų apilinkėj yra, tai Pusalote vartų neperdaug: daugiausia buvo 11 mokinių. Po Kalėdų sumažėjo lig 70.

Pusaloto Valsčiaus sueiga buvo nušarinti atinti nuo mokyklos sodą (nuo Juseinų mokyklos žėme) ir atiduoti mokyklos tarnatei už pėtaravimą, bet paraišius pareiskima, Apškruties Sermelis dą nušarimą atmaine.

28.

Instruktoriaus Pūsalo (ir
apilinkės) mokyklą dar nerevizavo.

Laikė karą ir dabar vis
dar nebuvo viešai žinomeis pardu-
nijama degtinė, bet paskutiniu
laiku (ligiold tik "samogonka" tenkinos)
Pūsaloje atsidarė "valstybinė"
degtinės parduotykla. Girtaujančius
jau gerokai matoji. Balsas kaslink
paukštinimo "valstybinis" smuklės
ir Pūsaloje parapijos piliečių kol
kas visais negirdėti.

Kunigu dabar Pūsaloje du.
Klebonas Sabaliauskas ir buvusis
Pūsaloje klebonas kun. Jackevičius,
kaip pildas altaristo pareigas.

Dabariniame laiku Pūsaloje
Kampelis, nerūrinant kad jau pas-
kelbtas rinkimas; Steig. Seimas,
jokios darbuotės (svietimo, draugijomis ir
partijomis) beveik nebūna. Buvo mėgin-
ta su steigti vakariniams kursams au-
gusiams ir atgairinti A. Mok. Skve-
reko steigta, (dar jau žlugusia) "Loverski-
ninkų" kuopa, bet niekas nekuria.
Kooperatinė Valtotojų Bendrovės krautuvi
gyvuoja pusėtinai.

1 d. vasario 1920 m. Mok. Kl. Navakas.

Seņuris 28 d. 190 m.

29.

Nebūredams laiks, drūmpai
parīmesim postkutimius Fus-aloto-
mok. izvikius.

So instruktorius Karvelio
Birvū-Pasvalio apskrities instruk-
torium pasirdas p. Vasilienskis,
rodos, labai simpatisku.

• Poveiky veikty buvo apie 8-10 ir
mokslas pasibaige 2 Seņuris.

Kaslink rinkimus; Heig. Seimę,
tai, tai labai noriai žmones dalyva-
vo dideliu procentu. Agitacija
• daugiausia buvo vedama "Krikscio-
nų demokratų" partijos. Įspūgiai
už "Kriks. Demokr." agitavo mokius
Zelvis iš kaimo ~~dieta~~ diecūnu, per
ką "Kriks. Demokr." partija su "Dobro
Federacija" daugiausia balsu irgavo.
Kaslink kitų partijų, tai mažuma
kalbėjo mokius su pasis Palevenis
už "Social demokratus".

Paskui, prieš pat rinkimus, sut-
verim. Lietuvos Valstiecius Laju-
go "kuopa, kurio es buvau
pirmininku, ir vi kuria (nors
doneskos ki taip informavo) kaip
Simonis sako, gerb. kunigas Laba-
liauskas "mokytojus" pakeikes.

Remdamasi savo sarine, daly-
ka paaiskinsiu taip: Susikurus
"Valst. Lajuogo" kuopai, moterelis
papluopo, kad mokytojai, Valst.
pirmininkas, vergounka, ir sam-
ponasius asmenys esa bedieviai,
kuriu reikalinga saugotis. Okuo-
met po V. d. i. vasario (paskelbimas
Liet. nepriklausomybes) es poemian is-
torijos pamokoj tema, "Lietuva karo
metu ir dabar", tai priejus prie Steig.
Seimo, vaikams pranesian, kad Steig.
Seimo rinkimai paskelbti 17 ir 15 be-
landario 1920 m., o Steig seimo esme,
tai ta, kad imoniu rinktieji ats-
vai perims valdžia is latkinois Lietu-